

Выпуск 12 / Ліпень 2022

Дасылайце, калі ласка, інфармацыю пра ўсё, што тычыцца адукацыі беларусаў, у наш бяспечны і ананімны чат-бот [@eduOST_bot](https://t.me/eduOST_bot). Паведамляйце нам навіны са сваёй установы адукацыі ці дзяржаўнага ведамства датычна рэпрэсій і розных форм ціску з боку кіраўніцтва, пішыце нам пра факты карупцыі і новыя распараджэнні, якія здаюцца вам неабгрунтаванымі ці нерацыянальнымі. Таксама запрашаем вас дзяліцца сваімі ідэямі і прапановамі па рэфармаванні сістэмы адукацыі.

У нас з’явіўся сайт www.asvetaby.org, дзе можна знайсці ўсе выпускі дайджэсту “Асвета” на беларускай, рускай і англійскай мовах.

РЭПРЭСІІ

20-гадовай студэнтцы-выдатніцы МДУ імя А.Куляшова Дануце Пярэдні [прысудзілі](#) 6,5 гадоў калоніі агульнага рэжыму. 1 ліпеня суд Кіраўскага раёна прызнаў дзяўчыну вінаватай у дзеяннях, накіраваных на прычыненне шкоды нацыянальным інтарэсам Рэспублікі Беларусь. Падставай для абвінавачання стаў зроблены Данутай у адным з магільёўскіх чатаў рэпост публікацыі, у якой асуджаліся дзеянні Пуціна і Лукашэнкі па развязванні вайны супраць Украіны. Таксама дзяўчына была ўнесена КДБ ў спіс “асобаў, датычных да тэрарыстычнай дзейнасці”.

15 ліпеня 23-гадовы студэнт-праграміст БрДТУ, палітвязень Канстанцін Рудніцкі быў [асуджаны](#) на 6 гадоў калоніі ўзмоцненага рэжыму і атрымаў штраф 3200 рублёў. Распрацоўка Канстанцінам аднаго з функцыянальных элементаў “[Чорнай мапы Беларусі](#)” — рэсурса, на якім сабраныя асабістыя дадзеныя асобаў, адказных за рэпрэсіі, было трактаванае абвінавачваннем як “дапамога і распальванне варожасці” і “дапамога незаконным дзеянням з асабістымі дадзенымі”. Суддзя Кацярына Груда прызнала юнака вінаватым. Вядома, што Канстанцін мае званне майстра спорту і што ў той час, калі ён знаходзіўся ў зняволенні, яго адлічылі з універсітэта.

18-гадоваму жыхару Гомеля Паўлу Піскуну [прысудзілі](#) тры гады калоніі агульнага рэжыму за неаднаразовае фатаграфаванне перасоўвання калонаў расійскай ваеннай тэхнікі па тэрыторыі Беларусі і дасыланне інфармацыі ў адзін з тэлеграм-каналаў, які садзейнічае абароне Украіны ад расійскай агрэсіі. Суддзя Аляксандр Піскуноў, які вядомы тым, што выносіў палітычна матываваныя выракі, прызнаў юнака вінаватым ў “дапамозе экстрэмісцкай дзейнасці”. Вядома, што на момант затрымання Аляксандр быў непаўналетнім.

Настаўніца музыкі, палітзняволеная Аксана Каспяровіч [выйшла](#) на волю з Гродзенскай турмы №1 пасля адбывання тэрміну за кратамі. Суд прызнаў яе вінаватай у “распальванні варожасці” за каментар, які тычыўся смерці супрацоўніка КДБ падчас спробы штурму кватэры Андрэя Зельцара. Жанчына правяла ў зняволенні амаль 9 месяцаў і была ўключаная ў спіс “асобаў, датычных да тэрарыстычнай дзейнасці”.

13 чэрвеня падчас масавых затрыманняў у Іванова была таксама [затрыманая](#) настаўніца Алена Пуцыковіч, якая ўжо адбывала пакаранне ў выглядзе двух з паловай гадоў “хатняй хіміі” за рэпосты публікацый з інфармацыяй пра міліцыянтаў. На жанчыну, якая ў канцы чэрвеня ўжо адбывала 5-суткавы арышт у ІЧУ за нібыта ўжо трэцяе парушэнне умоваў “хатняй хіміі”, быў складзены новы пратакол за рэпост матэрыялаў з тэлеграм-каналаў, якія беларускія ўлады прызналі экстрэмісцкімі. Падчас затрымання супрацоўнікі сілавых структураў моцна паранілі сабаку Алены, стрэліўшы ў жывёлу гумовай куляй. Пасля гэтага сабаку спатрэбілася ветэрынарная дапамога.

Меркавана, 5 ліпеня быў [затрыманы](#) студэнт факультэта псіхалогіі 3 курса МДУ імя А.Куляшова Юрый Шырокі. Яго абвінавачваюць ва ўдзеле ў мірных акцыях пратэсту ў 2020 г. і ў “распаўсюджванні экстрэмісцкіх матэрыялаў”.

ПАЛІТЫКА РЭЖЫМА

У другой палове ліпеня стала [вядома](#), што з 1 верасня кошт навучання ў БДУІР, БДЭУ ўзрос на 10%, нягледзячы на тое, што ў красавіку начальнік Галоўнага ўпраўлення прафесійнай адукацыі Мінадукацыі Сяргей Каспяровіч сцвярджаў, што інфармацыя пра павышэнне кошту адукацыі ў ВНУ “будзе данесеная да абітурыентаў з пэўным запасам часу да пачатку прыёмнай кампаніі”. З’явілася таксама [інфармацыя](#) пра падаражэнне навучання ў БДМУ. Верагодна, у найбліжэйшы час будзе павышаны кошт навучання і ў іншых ВНУ — гэта вынікае са словаў міністра адукацыі А. Іванца, у якім ён [сцвярджае](#), што мінулы год стварыў для гэтага шмат перадумоў.

З новага навучальнага года харчаванне дзяцей [падаражэе](#) ў сярэднім на 10%.

У наступным годзе на спецыяльнасці, па якіх у беларускіх ВНУ адзначаецца недахоп абітурыентаў (напрыклад, педагагічныя), можна будзе [паступіць](#) па выніках унутрыўніверсітэцкай алімпіяды, без ЦТ. У першую чаргу такую прак-

тыку плануюць прымяняць у рэгіянальных ВНУ. Такім чынам, як адзначаюць у Міністэрстве адукацыі, у моладзі хочучь стварыць дадатковы стымул выбіраць прафесіі, “якія сапраўды патрэбныя нашай эканоміцы”.

На беларускім прапагандысцкім канале [паказалі](#) рэпартаж пра працу “17 ваенна-патрыятычных клубаў і 146 лагераў”, адкрытых нядаўна з мэтай ідэалагічнага выхавання дзяцей пры вайсковых частках згодна з указам №160 Лукашэнкі. Па словах прадстаўніка камандзірскага складу адной з воінскіх частак, “ахвочых у клуб у нас проста не пералічыць. Вельмі шмат”. Паводле сюжэта, дзяцей вучаць абыходзіцца са зброяй, жыць у вайсковых умовах, займацца рознымі відамі барацьбы, “разумець, хто такі патрыёт і што такое дзяржава”. Таксама дзецям паказваюць прапагандысцкія відэа пра Расію і возяць на экскурсіі. Акрамя таго, з рэпартажа вынікае, што гэтым летам для старшакласнікаў праводзяць вучэбна-палявыя зборы, а студэнтаў прыцягваюць у органы аховы правапарадка.

Удзельнікі ваенна-гістарычнага гуртка “53 мотастралковы полк НКВС”, які складаецца з супрацоўнікаў прадпрыемства “Гомельскія Цеплавые Сеткі”, у савецкай ваеннай форме [наведваюць](#) дзіцячыя лагеры і санаторыі Гомельшчыны, дзе праводзяць мерапрыемствы для дзяцей і фатаграфуюцца з імі.

Настаўнікаў школаў г. Бабруйска [вымусілі](#) дзяжурыць па графіку на пляжах, у тым ліку загарадных, фатаграфавачь непаўналетніх, запалохваць бацькоў пастаноўкай на ўлік у СНС у выпадку знаходжання сем’яў каля вадаёмаў, забароненых для купання. Паводле слоў аднаго з педагогаў, указанне арганізоўваць дзяжурствы, якія не ўваходзяць у працоўныя абавязкі педагогаў, давала намесніца кіраўніка раённага аддзела адукацыі Аксана Барысевіч, якая, у сваю чаргу, сцвярджае, што дзяжурствы застаюцца добраахвотнымі і адмаўляе наяўнасць графікаў размеркавання абавязкаў.

Камандзір 6-й міліцэйскай брыгады г. Гомеля Уладзімір Дударэнка пасля публікацыі [доказаў](#) яго распусных паводзінаў і прыхільнасці да алкаголю быў [пераведзены](#) ў Ваенную акадэмію для выкладання на факультэце Унутраных войскаў.

Да 1 жніўня школы [вызначаць](#), які элемент адзення для вучняў стане абавязковым з новага навучальнага года. Верагодна, яго будуць вырабляць цэнтралізавана і ён будзе змяшчаць эмблему ўстанова адукацыі.

САНКЦЫІ

Партал dev.by [апублікаваў](#) сведчанні беларускіх студэнтаў пра дыскрымінацыю ў чэшскіх універсітэтах па нацыянальнай прыкмеце. Згодна з імі, дыскрымінацыя палягае ў змяншэнні колькасці стыпендыяў для беларусаў, адмове некаторых ВНУ прымаць беларусаў на вучобу, патрабаванні адміністрацый падпісаць адмову ад удзелу ў лекцыях “тактычных” спецыяльнасцяў або пісьмова пацвердзіць сваю нязгоду з дзеяннямі Расіі супраць Украіны. Згодна са сведчаннямі, дыскрымінацыя беларусаў ва ўніверсітэцкім асяроддзі не носіць масавы характар, ініцыюецца толькі некаторымі ВНУ паводле ўнутранага рашэння адміністрацыі і датычыцца толькі пэўных тэхнічных спецыяльнасцяў.

ГРАМАДЗЯНСКАЯ СУПОЛЬНАСЦЬ І АДУКАЦЫЯ

[Беларускі Хельсінскі камітэт апублікаваў](#) памятку для бацькоў, дзеці якіх сутыкнуліся з цкаваннем або якія самі ўдзельнічаюць у цкаванні. У ёй тлумачыцца, як зразумець, што дзіця стала ахвярай цкавання, што рабіць у першую чаргу, куды звяртацца па дапамогу і ці можна прыцягнуць да адказнасці вінаватых дзяцей і іх бацькоў.

7 ліпеня адбылася анлайн-канферэнцыя “Вышэйшая адукацыя Беларусі: паміж Балонскім працэсам і расійскай каланізацыяй”, на якой выступілі выбітныя беларускія эксперты па пытаннях адукацыі: старшыня Грамадскага Балонскага камітэта Аляксандра Кузьміч-Лебедзева, прадстаўнік Інстытута развіцця і сацыяльнага рынку для Беларусі і Усходняй Еўропы Андрэй Лаўрухін, прафесар, сябра Грамадскага Балонскага камітэта Павел Церашковіч, прафесар Нацыянальнага даследчага інстытута “Вышэйшая школа эканомікі” Ілля Інішаў і незалежны эксперт, сузаснавальніца Незалежнага прафсаюза выкладчыкаў БДУ Роза Турарбекава. Удзельнікі падзяліліся сваім меркаваннем пра тое, чым небяспечны разрыў беларускай сістэмы адукацыі з еўрапейскай цывілізацыяй і якіх праблемаў варта чакаць студэнтам і выкладчыкам у сувязі з выхадам айчынных ВНУ з Балонскага працэсу. [Запіс](#) канферэнцыі апублікаваны на канале партыі “Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя”.

МІЖНАРОДНЫЯ МАГЧЫМАСЦІ

Школа лічбавага праектавання кампаніі EPAM (EPAM school of digital engineering) у супрацоўніцтве з Еўрапейскім Гуманітарным Універсітэтам [адкрывае](#) бакалаўрскую праграму навучання па спецыяльнасці “Камп’ютарныя навукі” для будучых ІТ-спецыялістаў. Прыём абітурыентаў будзе праводзіцца на конкурснай аснове згодна з вынікамі ЦТ. Навучанне платнае (магчымая дзённая і пастаянна-сэсійная форма). Прыём дакументаў на абедззве формы навучання адкрыты з 19 ліпеня па 20 жніўня 2022 г. Пачатак навучання — у Вільнюсе ў кастрычніку 2022 г.

Кельнскі і Бонскі ўніверсітэты [запусцілі](#) праграму падтрымкі выкладчыкаў з Украіны, Беларусі і Расіі “Акадэмія ў выгнанні”. У межах праграмы пацярпелым ад пераследу ці вайны выкладчыкам і навуковым супрацоўнікам будучы дадзеныя кабінеты з абсталяванымі месцамі для працы ў нямецкіх ВУНУ для правядзення даследавання, падтрымка ў вырашэнні адміністрацыйных пытанняў і ў складанні заявы на індывідуальнае фінансаванне знешнімі спонсарамі (стыпендыя ў рамках праекта не прадугледжана), а таксама магчымыя удзелы ў летняй школе і семінарах для наладжвання сувязяў з еўрапейскай акадэмічнай супольнасцю. Важна, каб даследаванне, якое плануе заяўнік, тычылася вобласці юрыдычных або гістарычных навук, паліталогіі, культуралогіі або лінгвістыкі, а таксама было звязанае з Еўропай, супастаўленнем палітычных і прававых сістэмаў, параўнальным мовазнаўствам). Паводле арганізатараў, праграма разлічаная на 2-3 гады. Апошні тэрмін падачы заявы — 1 ліпеня 2022 г.

Празскі Цэнтр Грамадскай Супольнасці запрашае грамадскіх дзеячаў, журналістаў, даследчыкаў і экспертаў на 3-месячную стажыроўку ў канцы 2022 г. і ў другой палове 2023 г. (на выбар) у Празе для падрыхтоўкі да рэалізацыі ўласнага праекта ў адной з прапанаваных сфераў: вайна і нацыянальная ідэнтычнасць, мабілізацыя грамадскай супольнасці падчас вайны, СМІ і прапаганда, лічбавая бяспека, супрацьстаянне карупцыі і расследаванне ваенных злачынстваў, жаночае лідарства, анлайн-адукацыя, ініцыятывы па ахове навакольнага асяроддзя і ўладкаванне гарадской прасторы, прынцыпы працы НДА ў сучасных умовах. Арганізатары забяспечваюць месца для працы, візавую падтрымку, выдаткі на праезд і пражыванне. Апошні тэрмін падачы заявы — 12 жніўня 2022 г.

Цэнтр Усходне-Еўрапейскіх даследаванняў (Eastern Europe Studies Centre) у супрацоўніцтве з Беларускай асацыяцыяй даследчых цэнтраў (BARC) абвясціў [конкурс](#) на атрыманне грантаў для паездкі беларускіх даследчыкаў, вучоных і экспертаў на адну з міжнародных канферэнцый або сустрэчаў у Еўропе на любую грамадска-палітычную тэму, у якой беларускі погляд можа быць каштоўным і якая дазволіць наладзіць кантакты з еўрапейскімі даследчыкамі. Гранты, якія ўключаюць ганарар, выдаткі на праезд і пражыванне, прызначаюцца тым, хто афіцыйна выступіць з дакладам на мерапрыемстве. Мерапрыемства, якое адпавядае крытэрам конкурса, павінна адбыцца да 1 кастрычніка 2022 г. Заявы будуць разглядацца на пастаяннай аснове.

Цэнтр Яна Рэмсі пры Оксфардскім універсітэце [запрашае](#) маладых даследчыкаў, магістрантаў і дактарантаў з краінаў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы на трохдзённыя семінары ў Варшаву, Заграб і Оксфард з аплатай усіх неабходных для паездкі выдаткаў (да 2000 даляраў ЗША). На семінарах удзельнікі змогуць абмеркаваць тэмы сваіх даследаванняў у вобласці багаслоўя і філасофіі з выбітнымі вучонымі, а таксама атрымаць фінансавую падтрымку для працягу свайго даследавання (да 5000 даляраў ЗША). Больш падрабязна з умовамі ўдзелу можна азнаёміцца на [сайце](#) арганізатара. Сканчэнне прыёма заяваў — 29 ліпеня 2022 г.